

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
Одељење техничких наука
Академијски одбор за енергетику

ПАНЕЛ ДИСКУСИЈА
ДРУШТВЕНИ ИНТЕРЕСИ И ПРЕПОРУЧЕНИ КОРАЦИ У
ПОЉУ ЕНЕРГЕТИКЕ

23. децембар 2025. године, 10:00–18:00
Палата САНУ, Кнеза Михаила 35, Београд
улаз слободан

1. Основне информације

- Наслов: „Друштвени интереси и препоручени кораци у пољу енергетике“
- Предмет: Разрада друштвеног договора у пољу енергетике
- Датум: 23. децембар 2025. године
- Место: Палата САНУ, Кнеза Михаила 35, Београд
- Трајање: 10:00 – 18:00
- Формат: Модерирани разговор 6 панелиста, одговори на достављена питања
- Праћење: Интернет *Streaming* линк - <https://www.sanu.ac.rs/direktan-prenos/>
- Снимак: Видео снимак панела ће бити доступан преко YouTube. Одговарајући линк и сви други исходи биће доступни на www.odborzaenergetiku.rs
- Документи: Предлог друштвеног договора - енергетика: линк <http://ddc.etf.rs/rddeg.pdf>

2. Циљеви

Позивамо вас на панел расправу о енергетици која ће пружити простор за расправу међу искусним, оствареним стручњацима препознатљивим у свету по успешној примени науке и струке у решавању кључних питања. Поред стручних, међу планираним темама су и друштвени интерес у пољу енергетике, безбедносни и еколошки ризици, питања сигурности и доступности, утицаји који управљање енергетиком могу скренути са јавног на интересе ужих група, значај транспарентног приказа техничких и финансијских аспеката као и потреба да се интерес заједнице у пољу енергетике јасније артикулише и штити.

Ради постизања шире сагласности, закључци овог панела као и предлог текста *Друштвеног договора у пољу енергетике* требало би ставити на располагање свим заинтересованим странама, институцијама и појединцима. Пожељно је достизање што ширег консензуса и прихватање документа који би требало да има ширу намену и да представља својеврсну синтезу очекивања друштвене заједнице према будућим доносиоцима одлука.

3. Панелисти

- проф. др Миодраг Месаровић
- Аца Удицки, дипл. инж.
- Мирослав Томашевић, дипл. инж.
- мр Драган Влаисављевић, дипл. инж.
- проф. др Огњен Радоњић
- проф. др Милош Бањац

Модератор: академик Слободан Н. Вукосавић

4. Програм

10:00 Окупљање учесника и панелиста и разговор уз кафу

10:30 - 12:30 ПРВА СЕСИЈА

- Увод, структура и циљеви панела, приказ Друштвеног договора у пољу енергетике
- 1. круг питања, непосредни изазови и решења, краткорочни план мера
- 2. круг питања, одрживост, СВМ, дугорочни план „енергетског микса“
- 3. круг питања, проблеми организације, функционисања, координације и синергије

12:30 - 13:00 Пауза за кафу

13:00 - 15:15 ДРУГА СЕСИЈА

- 4. круг питања, проблеми у пољу финансија, системска корупција, транспарентност
- 5. круг питања, усклађивање енергетске безбедности и заштите животне средине
- 6. круг питања, препоручени кораци у утврђивању и заштити друштвеног интереса
- 7. круг питања, лични ставови, коментари и препоруке

15:15 - 16:15 Пауза за ручак

- 16:15-17:00 ТРЕЋА СЕСИЈА - Одговор панелиста на пристигла питања
Панелисти ће дати одговор на пристигла питања. Питања ће бити приказана на великом екрану. Сваком питању ће бити посвећено 3-5 минута. Уз одговор првог панелисте могу уследити и краћи коментари других панелиста.
- 17:00-17:45 ЧЕТВРТА СЕСИЈА - Коментари панелиста на пристигле предлоге
Пристигли предлози решења ће бити приказани на великом екрану. Панелисти ће дати своје коментаре на пристигле предлоге. Сваком предлогу ће бити посвећено 3-5 минута.
- 17:45 - 18:00 ПЕТА СЕСИЈА
Сумирање исхода панела, навођење значајних и општеприхваћених препорука и закључака, најава наредних корака на формулисању и публиковању исхода.

5. Достављање питања и предлога публике

Поштовани,

хвала вам што учествујете у панел-дискусији.

Питања публике прибављају се путем електронске поште. Прикупљање питања је већ омогућено, тако да их можете доставити и пре скупа, по пријему ове поруке. Молимо Вас да своја питања пошаљете најкасније до 15:00, 23. децембра, путем Google-формулара коме се приступа преко

ПИТАЊА

<https://forms.gle/tzefAcMk3saxPEMH9>

Уколико желите, можете укратко дати име, презиме, звање и/или функцију. За приступ Google-формулару неопходан је Google налог/емаил, чији се подаци не региструју. Корисници који не унесу своје име у за то предвиђеном пољу остаће анонимни.

Ваше питање би требало да буде кратко, оријентационо до педесетак речи. Очекујемо да Ваше питање буде конкретно, везано за теме о којима говоре панелисти. Уколико желите, у тексту питања можете навести панелисту од кога тражите одговор.

Уколико имате предлоге конкретних решења и/или корака које панелисти нису поменули, тада вас молимо да пошаљете засебну поруку путем Google-формулара коме се приступа преко

<https://forms.gle/cKDhKm1ozM54MFDaA>

По формату и дужини, и ова порука треба да одговара питању (прихватљиви су и анонимни предлози, дужине једнако као и питања).

Организатори ће уредити питања по области и дати им приоритет. Постоји могућност да нека питања не добију свој одговор током саме дискусије, али тада остаје могућност да буду размотрена доцније.

ПРЕДЛОЗИ

НАПОМЕНА:

За присутне у сали који желе да доставе своја питања и предлоге али се суочавају са проблемима и потешкоћама техничке природе, постоји могућност да се обрате стручном особљу у сали, уз чију помоћ могу доставити питања на горе описани начин.

С поштовањем,

Организациони одбор

6. Тезе за иницирање дискусије

- Доступност, поузданост снабдевања, одрживост, смањење увозне зависности.
- Департизација предузећа, сузбијање корупције, управљање према интересима грађана.
- Сузбијање промоције интереса ужих група и преузимање регулативе и позитивне праксе ЕУ.
- Сучељавање енергетских и еколошких интереса друштва на транспарентан начин, уз уважавање бруто-екосистемског производа, водоснабдевања, шума, њива и ваздуха
- Питање власништва над основним јавним добрима: снабдевање енергијом, водоснабдевање и заштита животне средине. Значај власништва грађана Србије за очување стабилног и одрживог развоја за будуће генерације.
- Инвестирање у јавна добра и секторе од есенцијалног значаја: усклађивање са јавним интересом, мере за осигурање доступности и заштита природних ресурса.
- Досадашња искуства са трансформацијом јавних предузећа: решавање проблема и реорганизација ради обнове функционалности и заустављања штетних појава.
- Сагледавање проблема инструментализације енергетске транзиције и зелене агенде зарад промоције партикуларних интереса уз угрожавање кључних друштвених интереса.
- Утицај глобалне потраге за критичним минералима и ризици губитка контроле над виталним ресурсима. Коруптивни потенцијал Србије и привлачење мултинационалних компанија.
- Енергетика и рударење - сагледавање утицаја постојећих и планираних рудника са депонијама, испуштањем токсичних вода и значајним утрошком фосилних горива на животну средину, водоснабдевање, шуме, пољопривреду, квалитет ваздуха и здравље људи.
- Решења за одрживо коришћење енергије сунца и ветра без угрожавања других делатности и природних ресурса, у складу са друштвеним интересом и циљевима заштите животне средине.
- Енергетска транзиција и декарбонизација транспорта у Србији.
- Синергија између сектора. Производња, складиштење и коришћење топлотне енергије.
- Нуклеарне електране - решења у складу са дугорочним друштвеним интересом. Сагледавање постојећих опција уз избегавање недовољно испитаних решења. Питања горива и финансија.

7. Саопштење за медије

Академијски одбор за енергетику САНУ најављује јавни стручни скуп посвећен разматрању комплексних односа између јавног интереса, енергетске безбедности и савремених политичко-економских притисака у Србији и региону. Скуп има за циљ да отвори аргументовану расправу о томе како се друштвени интерес може утврдити и заштитити у условима глобалних сукоба, климатских промена, геополитичке потраге за критичним минералима, растућег интересовања међународних актера за земље са високим коруптивним потенцијалом, нефункционалним институцијама, нетранспарентним одлучивањем и са устаљеном праксом сузбијања јавног интереса зарад профита појединаца и ужих група.

Посебна пажња биће посвећена питањима системске корупције и начина на који профитни интерес ужих група може утицати на одлуке које имају дугорочне последице по становништво, институције и природне ресурсе. Учесници ће разматрати modele који омогућавају јачање транспарентности, јавног надзора и институционалне отпорности на некомпетентност и на системску корупцију.

Други тематски оквир бави се равнотежом између енергетске сигурности и заштите животне средине, као једног од кључних питања савремене енергетске политике. Циљ је да се преиспитају постојећи приступи и понуде одрживији, инклузивнији и еколошки прихватљивији модели развоја.

Скуп ће отворити и расправу о изазовима у креирању јавних политика у контексту међународних односа, укључујући ситуације у којима се институције суочавају са притисцима да се друштвени интереси прилагоде потребама појединаца и ужих група у земљи и свету. У фокусу ће бити питање како државе могу очувати сопствене ресурсе, демократске процедуре и јавни интерес, чак и када међународни политички и економски односи постављају супротстављене захтеве.

У том контексту, скуп ће сагледати важност ослањања на домаћу струку, научне институције и знање, те размотрити потребу да се јавне политике обликују на основу реалних националних приоритета, заснованих на чињеницама и јавном интересу. Биће размотрене и последице некритичког праћења унапред дефинисаних програмских решења које долазе споља, без уважавања локалних специфичности.

Циљ скупа је пружање платформе за информисану, стручну и одговорну расправу о томе како се јавни интерес може дефинисати и штитити у условима савремених изазова — од коруптивних ризика, преко енергетске транзиције, до спољнополитичких утицаја.

Скуп је отворен за представнике институција, академске заједнице, цивилног друштва, медија и међународних партнера.